30/01/2024

Τρεις Ιεράρχες: Διαχρονικά πρότυπα της Ελληνικής Παιδείας – Το μήνυμά τους, πολύτιμος επιστηριγμός στις ασέληνες ημέρες της εποχής μας

/ Επικαιρότητα

“Χαίροις τῆς Ἐκκλησίας φωστήρ, Βασίλειε σοφέ, καὶ στῦλε ἀπερίτρεπτε· Χαίροις, ὁ νοῦς ὁ οὐράνιος, Ἀρχιερεῦ μέγιστε, Θεολόγε Γρηγόριε· Χαίροις, ὦ Χρυσολόγε πάγχρυσε Ἰωάννη, ὁ τῆς μετανοίας διαπρύσιος κήρυξ”.

Με αυτά τα λόγια ο ιερός υμνογράφος περιγράφει μερικά μόνο από τα χαρίσματα τα οποία ξεχωρίζουν στους "τρεις φωστήρες" της Ελληνικής Παιδείας και γενικότερα των Ελληνικών γραμμάτων, τον Βασίλειο τον Μέγα, τον Γρηγόριο τον Θεολόγο και τον Ιωάννη τον Χρυσόστομο, την κοινή εορτή των οποίων, την γνωστή ως των Τριών Ιεραρχών, τιμούμε σήμερα. Η εορτή των Τριών Ιεραρχών μας δίνει την ευκαιρία να βλέπουμε διάφορες πτυχές της ζωής και διδασκαλίας τους.

Από τα βυζαντινά χρόνια η κοινή εορτή των Τριών Ιεραρχών καθιερώνεται τον 11ο αιώνα από τον Επίσκοπο Ευχαϊτων Ιωάννη Μαυρόποδα, ενώ λίγα χρόνια μετά την σύσταση που Ελληνικού κράτους η εορτή των Τριών Ιεραρχών το 1842 καθιερώνεται ως ημέρα αφιερωμένη στην Ελληνική Παιδεία ταυτιζόμενη με την εκπαίδευση όλων των βαθμίδων της χώρας.

182 χρόνια μετά τον πρώτο εορτασμό των Τριών Ιεραρχών ως προστατών της παιδείας, πολλά έχουν αλλάξει. Η άλλοτε μεγάλη εορτή με τα πλούσια νοήματα, έχει ατονίσει τα τελευταία χρόνια μετά και την διαρκή της υποβάθμιση. Ωστόσο, τα μηνύματα τα οποία εκπέμπονται από την βιωτή των τριών μεγάλων Πατέρων της Εκκλησίας μας είναι διαχρονικά. Κοινό χαρακτηριστικό γνώρισμα των Τριών Ιεραρχών υπήρξε η αρετή και κάθε κοσμική γνώση την οποία κατέκτησαν, εμπεριείχε μέσα της την διδασκαλία του χριστιανισμού. Αυτό τους κατέστησε σπουδαίος, η εν Χριστώ πορεία τους. Αυτή την πορεία καλούν κάθε χρόνο να ακολουθήσει η νεολαία καθώς, αυτή η πορεία, οδηγεί σε ασφαλή μονοπάτια.

Το μήνυμα της Ιεράς Συνόδου

Στα ποικιλόμορφα προβλήματα τα οποία αντιμετωπίζει η κοινωνία μας, μεταξύ αυτών και το έντονο φαινόμενο της σχολικής βίας, μια μάστιγα των ημερών μας όπως εξελίσσεται, αναφέρεται το μήνυμα της Ιεράς Συνόδου της Εκκλησίας της Ελλάδος με αφορμή την εορτή των Τριών Ιεραρχών.

"Γι' αὐτό ἔχουμε ἀνάγκη ἀπό πρότυπα καί φωτεινά παραδείγματα, τά ὁποῖα θά εἶναι γιά ὅλους ἐμᾶς πολύτιμος ἐπιστηριγμός. Τέτοια ζωντανά παραδείγματα εἶναι καί οἱ Τρεῖς Ἱεράρχες, φωστῆρες ὑπέρλαμπροι τοῦ σύμπαντος κόσμου. Ὁ Μέγας Βασίλειος, ἄνδρας ἐνάρετος καί εὐλαβής, τοῦ ὁποίου ἡ φωνή, ὅπως ἀκοῦμε στόν Ἐπιτάφιο Λόγο πού ἐκφωνήθηκε ἀπό τόν ἅγιο Γρηγόριο τόν Θεολόγο, ακουγόταν σαν βροντή, διότι ὁ βίος του ἔλαμπε σάν ἀστραπή. Ὁ Γρηγόριος ὁ Θεολόγος, κοσμημένος μέ σπάνιες ἀρετές καί τρισόλβιος διδάσκαλος, ὁ ὁποῖος ἐπαξίως ὀνομάστηκε θεολόγος. Καί τέλος, ὁ Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος, ὁ ὁποῖος μέ τούς ἐμπνευσμένους λόγους του καί τή ρητορική του εὐφράδεια, ὑπερέβαλε τούς ρήτορες ὅλων τῶν ἐποχῶν",

αναφέρει.

Επίσης, στο μήνυμα σημειώνεται ότι οι Τρεις Ιεράρχες προβάλλουν το πρόσωπο του Χριστού *“ὡς τή μοναδική λύση σέ ὅλα τά προβλήματα τοῦ ἀνθρώπου καί ἰδιαιτέρως στο πρόβλημα τῆς βίας. Πιστεύουν ἀκράδαντα ὅτι μόνο μέ τή βοήθεια τοῦ Χριστοῦ θά ἀποκτήσουμε τήν εἰρήνη καί πλέον ἡ βία δέν θά ἔχει θέση στις καρδιές μας, ἀφοῦ θά βλέπουμε ὅλους τούς ἀνθρώπους ὡς ἀδελφούς μας.”*

Διαβάστε επίσης: Μήνυμα του Υπουργού Παιδείας Κυριάκου Πιερρακάκη για την εορτή των Τριών Ιεραρχών

“Η παιδαγωγική των Τριών Ιεραρχών στην εποχή της τεχνητής νοημοσύνης”

Η εορτή των Τριών Ιεραρχών αποτελεί κάθε χρόνο και μια ευκαιρία για προβληματισμούς και κατάθεση νέων προτάσεων οι οποίες στηρίζονται στο πλούσιο και ανεξάντλητο έργο τους. Με αφορμή την ημέρα που η Εκκλησία τιμά τους προστάτες της εκπαίδευσης, στο Κέντρο Ενοριακής Διακονίας του Ιερού Ναού Υ. Θεοτόκου Φανερωμένης Βουλιαγμένης, τη Δευτέρα 29 Ιανουαρίου 2024, πραγματοποιήθηκε η ετήσια συνάντηση της Ιεράς Μητροπόλεως Γλυφάδας με Εκπαιδευτικούς φορείς.

Παρουσία του Μητροπολίτη Γλυφάδας κ. Αντωνίου, ο Καθηγητής του Τμήματος Θεολογίας ΕΚΠΑ, Κωνσταντίνος Κορναράκης, ανέπτυξε το θέμα: “***Η παιδαγωγική των Τριών Ιεραρχών στην εποχή της τεχνητής νοημοσύνης”***

.

Πατήστε στην εικόνα για να μεταβείτε στο περιεχόμενο:

Ακάματοι εργάτες του έργου

Σε παλαιότερο άρθρο του στο Pemptousia.gr. ο **Θεολόγος Λάμπρος Σκόντζος** σημειώνει για τους Τρεις Ιεράρχες:

“Οι υπέροχες φωτεινές αυτές προσωπικότητες αποτελούν την ηχηρή απάντηση σε όσους είτε από άγνοια, είτε από σκόπιμη εμπάθεια συκοφαντούν τον Χριστιανισμό ως δήθεν σκοταδιστικό σύστημα, το οποίο κατάστρεψε τον αρχαίο πολιτισμό και οδήγησε την ανθρωπότητα στο σκοτεινό μεσαίωνα. Οι τρεις Ιεράρχες, και το σύνολο σχεδόν των πατέρων της Εκκλησίας μας, υπήρξαν φορείς υψηλής μορφωτικής στάθμης. Ο Μέγας Βασίλειος κατείχε όλη σχεδόν τη γνώση της εποχής του, ήταν θεολόγος, φιλόλογος, ιατρός, γεωμέτρης, φυσιοδίφης, νομικός, ρήτορας, μουσικός, κλπ. Ο Γρηγόριος υπήρξε μέγας θεολόγος, απαράμιλλος ποιητής αρχαϊκών στίχων, ρήτορας και φιλόσοφος. Χάρη στην κολοσσιαία μόρφωσή του διετέλεσε καθηγητής των ονομαστών φιλοσοφικών σχολών των Αθηνών! Ο Ιωάννης ο Χρυσόστομος υπήρξε ονομαστός ρήτορας, νομικός, θεολόγος, άριστος φιλόλογος και απαράμιλλος χειριστής του λόγου, γι’ αυτό ονομάστηκε και Χρυσόστομος. Ο ονομαστός εθνικός δάσκαλός του Λιβάνιος είχε πει με πίκρα πως τον υπέροχο αυτό μαθητή του τον κέρδισε ο Χριστιανισμός και έτσι ο εθνισμός έχασε μια σπάνια πνευματική προσωπικότητα!

Η συγκεκριμένη ιστορική περίοδος που έζησαν ήταν εποχή μεταβατική, έντονων πνευματικών συγκρούσεων. Ο αρχαίος κόσμος έδυε κάτω από την ιστορική αναγκαιότητα και μια νέα πραγματικότητα έπαιρνε τη θέση του στο πνευματικό

στερέωμα, ο Χριστιανισμός. Αυτή η μετάβαση δεν έγινε χωρίς συγκρούσεις και τριβές. Ο θνήσκων εθνισμός ανθίστατο με όσες δυνάμεις του είχαν απομείνει. Η θλιβερή περίπτωση του ψευτορομαντικού Ιουλιανού (361-363) να νεκραναστήσει την ειδωλολατρία με τη βία και τους διωγμούς κατά του Χριστιανισμού, χωρίς φυσικά αποτέλεσμα, αποτελεί μια φανερή πτυχή της ταραγμένης εκείνης εποχής. Οι εν λόγω πατέρες όμως όχι μόνο είδαν την, χωρίς πισωγύρισμα, ροή των ιστορικών πραγμάτων αλλά συνέβαλλαν θετικά σ' αυτό. Παράλληλα κράτησαν συνετή στάση μπροστά στις βαρβαρότητες του εθνισμού. Είναι χαρακτηριστική η επιστολή του Γρηγορίου προς τον φίλο του και πρώην συμμαθητή του Ιουλιανό. Προέτρεπε τον φανατικό αυτοκράτορα να μελετήσει καλλίτερα τον ελληνισμό ώστε να διδαχθεί μέσα από αυτόν ότι δεν δικαιολογούνται διωγμοί και κακουργίες στο όνομα αυτού. «Το ελληνίζειν εστί πολυσήμαντον» τόνιζε ο σοφός ιεράρχης. Μετά την επιστολή αυτή ο θηριώδης αυτοκράτορας άρχισε να αλλάζει στάση κατά των Χριστιανών.

Οι τρεις Ιεράρχες δεν ήταν μόνο θιασώτες του λόγου, αλλά και ακάματοι εργάτες του έργου. Μια σύντομη ματιά στο βίο τους, μας βεβαιώνει για το πολύπλευρο ποιμαντικό, κοινωνικό και πνευματικό τους έργο. Όπως προαναφέραμε η περίφημη και μοναδική «Βασιλειάδα» του Μ. Βασιλείου στην Καισάρεια της Καππαδοκίας, οι τιτάνιοι αγώνες κατά των αρειανών της Κωνσταντινούπολης του Γρηγορίου και το θαυμαστό φιλανθρωπικό έργο του Χρυσοστόμου στην Αντιόχεια και μετά στην Κωνσταντινούπολη, είναι κάποιες από τις δραστηριότητές τους. Παράλληλα μας άφησαν ένα απέραντο συγγραφικό έργο, στο οποίο διασώζεται όχι μόνο ο μοναδικός ελληνικός λόγος και ό,τι καλό είχε δημιουργήσει η αρχαιότητα. Αναφέρω για παράδειγμα τους 17.000 ποιητικούς στίχους του Γρηγορίου οι οποίοι είναι εφάμιλλοι των έργων των μεγάλων ποιητών της ελληνικής αρχαιότητας. Αναφέρω ακόμα και τις προτροπές του Βασιλείου ώστε να ωφεληθούν οι νέοι μελετώντας επιλεκτικά τους έλληνες σοφούς και συγγραφείς.

Οι μεγάλοι αυτοί πατέρες δεν καλλιέργησαν στα πρόσωπά τους μόνο το πνεύμα, αλλά και την αρετή. Τα ιερά συναξάριά τους αναφέρονται με λεπτομέρειες στην καλλιέργεια και τη βίωση των αρετών στην καθημερινή τους ζωή. Παροιμιώδης υπήρξε , για παράδειγμα, η ακτημοσύνη του Βασιλείου, η γλυκύτητα και η ευγένεια του χαρακτήρα του Γρηγορίου και η συμπόνια προς τους ενδεείς του Χρυσοστόμου. Τα γνήσια ανθρώπινα πρότυπα, που σκιαγραφούσαν στα συγγράμματά τους, μιμούνταν πρώτοι αυτοί.

Οι τρεις αυτοί μεγάλοι «φωστήρες της τρισηλίου Θεότητος» πρέπει να αποτελούν και στις ασέληνες σκοτεινές μέρες μας φωτεινά ορόσημα και πνευματικοί δείκτες τόσο όλων των παραγόντων της παιδείας όσο και όλων των σκεπτόμενων ανθρώπων. *Ο πνευματικός αποπροσανατολισμός και η πολιτιστική πενία της εποχής μας επιβάλλει να στραφούμε στις καθάριες*

πνευματικές πηγές των προγόνων μας, να ενστερνιστούμε τις διαχρονικές ιδέες τους, όπως αυτές καλλιεργήθηκαν μέσα στην ελληνορθόδοξη παράδοσή μας, ώστε να μπορέσουμε να βγούμε από το πνευματικό τέλμα που μας εγκλώβισε η σύγχρονη απολυτοποίηση της τεχνολογίας σε βάρος του πνευματικού πολιτισμού".